

Asia: VN/11255/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät

Kannatettava muutos.

6 § Valviran tehtävät

Ei huomautettavaa.

22 § Eräiden muiden tuotteiden valmistajan ja maahantuojan yleiset velvollisuudet

Ei huomautettavaa

25 a § Savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset

Nikotiinipitoisuus: Lakiehdotuksen mukainen nikotiinipitoisuus (20 mg/g) on verrattain korkea. Nikotiinipitoisuutta rajoitetaan etenkin lasten ja nuorten suojelemiseksi, mutta tähän tarkoitukseen ehdotettu pitoisuus on liian korkea. Muissa EU-maissa, kuten esimerkiksi Latviassa ja Liettuassa on säädetty 4 mg/g nikotiinipitoisuuksista. Hallituksen esityksessä sivulla 9 todetaan, että yksi nikotiinipussi, joka sisältää 16 milligrammaa nikotiinia, voisi nieltynä tappaa 16–32-kiloisen lapsen.

Makuaineet: Lakiehdotuksen mukaan asetuksella säädettäisiin kielletyistä makuaineista. Ehdotuksen mukainen ns. negatiivillista aiheuttanee lainsäädännöllisiä haasteita, koska sitä koskevaa asetusta olisi päivitettävä jatkuvasti. Lisäksi ehdotettu muotoilu voi käytännössä edesauttaa nikotiinituotteiden valmistajia kiertämään makurajoituksia kehittämällä jatkuvasti uusia tuotteita makuja hieman vaihtaen. Asetuksen jatkuva päivittäminen veisi runsaasti viranomaisen aikaa ja resursseja. Lisäksi asetuksessa säädettyjen kiellettyjen makuaineiden valvonta olisi erittäin haastavaa.

Edellä mainituilla perusteilla Kuntaliitto ehdottaa, että nikotiinipussien sallittujen makuaineiden lista olisikin ns. positiivillista, jonka mukaan nikotiinipusseissa sallittaisiin ainoastaan tupakan maku. Tällöin savuttomia nikotiinituotteita koskisivat samat tunnusomaisten makujen kiellot kuin muitakin tupakkalain mukaisia tuotteita. Tällöin makuaineiden valvonta olisi lisäksi huomattavasti selkeämpää.

29 a § Ilmoitukset savuttomista nikotiinituotteista

-

29 b § Myyntimäärät savuttomista nikotiinituotteista

-

30 § Eräitä muita tuotteita koskevien tietojen toimittamisen tapa, malli ja ajankohta

-

31 § Vähittäismyyntipakkauksia koskeva yleissäännös

-

39 a § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen merkinnät

Kannatettava muutos.

39 b § Savuttoman nikotiinituotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu

Kannatettava muutos.

39 c § Savuttoman nikotiinituotteen ulkoasu

Kannatettava muutos.

40 § Varoitusmerkintöjä koskeva poikkeus ulkomaanliikenteessä

-

44 § Vähittäismyyntin luvanvaraisuus

Kannatettava muutos.

48 § Ilmoitus nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntistä

Kuntaliiton näkemyksen mukaan tilanteessa, jossa toiminnanharjoittajalla on jo ennestään tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa uuden tuotteen myynnistä (nikotiinipussit) ilmoittaminen tulisi olla aina maksullista. Hallituksen esityksessä on eroteltu vanhan tupakkalain (693/1976) mukainen lupa voimassa olevan tupakkalain (549/2016) mukaisesta luvasta uuden tuotteen (nikotiinipussit) ilmoitusmaksun osalta. Lakiehdotuksen mukaan uuden tuotteen myyntiin ottamista koskevan ilmoituksesta käsittelystä voidaan periä maksu vain jälkimmäisessä tapauksessa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan toiminnanharjoittajien yhdenmukaisen kohtelun ja toisaalta kunnan viranomaiselle aiheutuvan lisätyön kannalta ei ole perusteita vapauttaa osaa toiminnanharjoittajista ilmoitusmaksusta.

50 § Tukku myyntin ilmoituksenvaraisuus

-

52 a § Tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto

-

53 § Kielto myydä alaikäiselle

Kannatettava muutos.

58 § Etämyynnin kieltö

Kannatettava muutos.

59 § Tullihuutokaupalla myynnin kieltö

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset

-

62 § Alaikäisiä koskeva maahantuontikieltö

-

63 § Eräiden savuttomien tupakkatuotteiden maahantuontikieltö

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita

-

66 § Matkustajatuonnin aikarajat

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat

-

74 § Yleiset tupakointikiellot

Kannatettava muutos.

80 § Tupakointikieltöä koskevat opasteet

-

81 § Tupakointikieltojen toimeenpano

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut

Viittaus lakiehdotuksen 48§:ään. Kuntaliiton näkemyksen mukaan tilanteessa, jossa toiminnanharjoittajalla on jo ennestään tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa uuden tuotteen

myynnistä (nikotiinipussit) ilmoittaminen tulisi olla aina maksullista. Hallituksen esityksessä on eroteltu vanhan tupakkalain (693/1976) mukainen lupa voimassa olevan tupakkalain (549/2016) mukaisesta luvasta uuden tuotteen (nikotiinipussit) ilmoitusmaksun osalta. Lakiehdotuksen mukaan uuden tuotteen myyntiin ottamista koskevan ilmoituksen käsittelystä voidaan periä maksu vain jälkimmäisessä tapauksessa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan toiminnanharjoittajien yhdenmukaisen kohtelun ja toisaalta kunnan viranomaiselle aiheutuvan lisätyön kannalta ei ole perusteita vapauttaa osaa toiminnanharjoittajista ilmoitusmaksusta.

91 § Tupakkalain valvontamaksut

Voimassa olevan tupakkalain vuosittainen valvontamaksu on enintään 500 € myyntipistettä kohden. Mikäli toiminnanharjoittajalla on tupakkatuotteiden lisäksi myynnissä lisäksi nikotiininesteitä, valvontamaksu peritään enintään kaksinkertaisena.

Ehdotuksen mukaan toiminnanharjoittajan maksamaan vuosittaiseen valvontamaksuun ei tulisi muutoksia uuden tuoteryhmän (nikotiinipussit) myyntiin ottamisesta, mikäli toiminnanharjoittajalla on jo myynnissä sekä tupakkatuotteita että nikotiininesteitä. Mikäli toiminnanharjoittajalla on jo ennestään nikotiininesteitä myynnissä, ei uusien tuotteiden myyntiinottamisella olisi tässäkään tapauksessa vaikutusta valvontamaksuun. Mikäli toiminnanharjoittajalla on myynnissä tupakkatuotteita (mutta ei nikotiininesteitä) nousisi vuosittainen valvontamaksu enintään 500 € myyntipistettä kohden.

Kuntaliitto esittää, että uusien tuotteiden (nikotiinipussit) myyntiin ottaminen nostaisi vuosittaista valvontamaksua 500 € myyntipistettä kohden, riippumatta siitä, mitä tupakkalain mukaisia tuotteita toiminnanharjoittajalla on jo ennestään myynnissä. Valvontamaksun määräytymisessä tulisi ottaa huomioon, että valvonnan piiriin tulisi kokonaan uusi nikotiinia sisältävä tuoteryhmä, jota koskisivat esim. vähittäismyyntipakkauksia ja niiden merkintöjä koskevat vaatimukset kuten varoitusmerkinnät, pakkausten yhdenmukaisuus sekä kieltä myydä tai luovuttaa tuotetta alaikäiselle. Uuden tuoteryhmän myynnin valvonta tuo joka tapauksessa runsaasti lisätyötä kunnan viranomaiselle, eikä siksi ole perusteita sille, ettei valvontamaksua voitaisi nostaa tuotevalikoiman kasvaessa.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen

-

97 § Vähittäismyyntiluvan peruuttaminen

-

100 § Myyntikielto

-

109 § Tupakan myyntirikos

-

113 § Tupakointirikkomus

-

117 § Myyntipäällykset

-

118 § Hallussapitokielto

-

119 § Hävittäminen

-

Voimaantulo

-

Muuta kommentoitavaa?

Kuntaliiton näkemyksen mukaan hallituksen esitys on ristiriidassa tupakkalain 1 § tavoitteiden kanssa, joka on tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen Suomessa. Esitetyn tupakkalain muutoksen seurauksena nikotiinipussien asema vakiintuisi Suomen markkinoilla. Lakimuutoksen myötä tuotteista muodostunee lapsille ja nuorille uusi väylä nikotiiniriippuvuuteen. Kansanterveyden kannalta paras ja tupakkalain valvonnan kannalta selkein vaihtoehto olisi suhtautua nikotiinipusseihin kuten nuuskaan ja kieltää niiden myynti ja hallussapito Suomessa. Ehdotettu lakimuutos lisäisi tupakkalakia valvovien viranomaisten, eli ennen kaikkea kuntien ja Valviran, työtä ja kustannuksia, sillä valvonnan piiriin tulisi kokonaan uusi nikotiinia sisältävä tuoteryhmä.

Tupakkalain valvontamaksuja koskevan muutoksenhaun monimutkaisuus aiheuttaa turhaa hallinnollista taakkaa kunnissa, eikä selkeytä tilannetta myöskään toiminnanharjoittajan kannalta. Tupakkalain valvonta on osa kunnissa tai yhteistoiminta-alueella järjestettävää ympäristöterveydenhuoltoa. Ympäristöterveydenhuollon maksujen muutoksenhaku on kokonaisuudessaan turhan monimutkainen. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki, tupakkalaki ja eläinlääkintähuolto) tulisi yhdenmukaistaa ja selkeyttää mm. maksujen ja muutoksenhaun osalta.

Mäntynen Kaisa
Suomen Kuntaliitto ry